

IN DRUM SPRE LUNĂ ¹⁾

...Cu ochi doar pentru Lună, au trecut zile fără să-mi vină în minte să mă plec spre fundul aerosfredelului și să mai privesc, prin geamul de jos, Pământul. Când mă hotării, cam cu remușcare, să văd ce mai face bătrânul, mirarea mea fu fără margini constatând că din Pământ rămăsese doar o jumătate, ca și cum s'ar fi tăiat în două drept la mijloc, cu satârul, globul nostru și ar fi picat cealaltă jumătate în abizul fără margini...

De fapt, era un fenomen cu totul simplu de umbră și lumină: după cum cei de pe pământ văd *Luna*, mofturoasa și cocheta, gătindu-se în fie ce seară cu o nouă haină de lumină, ruptă din soare, și hoinărind tot mai târziu noaptea, printre stele, pe Bulevardul ceresc al Zodiacului, tot astfel cei din Lună, dacă o fi oameni pe acolo, și în tot cazul eu, intrat în slujba ei ca subsatelit și dând cu dansa ocol Pământului, trebuia să văd pe bătrâna *Terra* gătindu-se veșnic cu câte o nouă rochie de lumină, plimbându-se pe acelaș Bulevard al Zodiacului, având faze la fel cu ale Lunei, dar mai mari și în sens invers: Pământul fiind plin când Luna e nouă și Pământul fiind nou când e Lună plină. Așa că, privind cum pe rând întâi Luna se interpune între Soare și Pământ până ce e silită să se coboare în dosul planetei de care depinde, pentru ca apoi Pământul să rămâie sus, în locul întâi, fiind el între Soare și Lună, ai fi zis că cele două globuri surori, ocolindu-se spiralic ca să se încălzească pe rând mai bine la Soare,

1) Fragment din romanul „Călătoria în lună a unui Român“ (N.R.).

se joacă d'a batascunselea sub mustrea dulce a razelor lui de aur.

De toată nostimada era, privind Pământul, să vezi cum continentele lui eșeau pe rând, trunchiate, din umbră, intrau în penumbră, apoi în plină lumină, reluându-și cu greu silueta cunoscută din hărțile oamenilor. Haz aveau și pachetele de nori, ca fâșii de vată, nu tocmai curată oblojind pământul ca pe un reumatic. Probabil că de prea multă igrasie — uscatul fiind încunjurat cu apă de trei ori prea multă — să fi căpătat podagră bietul pământ! Pe linia ecuatorului barem, pe unde plouă zilnic, era un întreg bandaj circular de vată de aceasta răsucită în jurul șalelor pământului ca de mâna expertă a unui subhirurg de mahala cerească!

Disparația în umbră a unei jumătăți întregi din pământul ce jos îmi părea singur o lume și care acum nu numai că se tot ghemuia, dar se tot mânca de umbră; pe de altă parte umflarea discului Lunei, ce de jos abea ne pare cât o farfurie, într'un glob tot mai mare, pe care vedeai acum munți, cratere, funduri de mări în miniatură, pe care-l ghi-ceai că o să se mărească tot mai mult, ca să poți să umbli pe el, că o să crească până va deveni un pământ aproape tot atât de mare ca și cel-lalt, toate acestea mă făcură să-mi dau seama, în chip concret de nemărginirea îngrozitoare a Kosmosului. Mi se învederă întâi că Pământul nostru cel apoteozat de oameni e un fleac de minge gloduroasă, îmi dădui seamă real de volumul uriaș al unui Jupiter, de mărimea enormă a Soarelui față de planetele sale, stropuri infime, improșcate din masa lui incandescentă într'un colțișor al lumii, cam în felul cum o roată de trăsură improșcă noroiul în lături, pricepui în chip concret că steaua aceea albă, sclipitoare ca un diamant ceresc, este nu punctul luminos ce s'aprinde noaptea pentru noi, microbi pământești, ci un soare, mai măreț și mai incandescent decât soarele nostru îmbătrânit, că din acel focar ultraincandescent scapără planete de foc, explodând la mi-

riade de kilometrii, creând sateliți; înțelesei clar că fiecare din stelele galbene ale cerului e câte un soare care ca și al nostru și-a pierdut din căldura primitivă și că în jurul fiecăruia gravitează acuma planete ce pot fi locuite ca și Pământul nostru or ca Marte sau Venus vecinele lui; pricepui concret că Aldebaran cel Roșu e un soare pe jumătate stins și că planetele desprinse din trupul lui acum câteva milioane de secole, au pierit de frig cum o să piară fatal și Pământul nostru căci totul se naște, trăește și moare în univers.

Precum ne pare de efemeră viața unui fluture, precum ne pare de scurtă viața unui cal sau a unui om, tot atât de efemeră e viața stelelor față de nemărginirea timpului și precum se nasc și mor pe fiice secundă ființe pe pământ, tot astfel se crează și se distrug planete și stele în nemărginirea Kosmosului. Unic și veșnic e doar Creatorul, concentrator și radiator de viață, de la care a pornit lumea ntreagă ramificându-se tot mai mult într'o îngrozitoare difuziune: nebuloase, zeci de mii; stele: milioane; planete: triliarde și tot așa într'o progresie ultrageometrică înspăimântătoare până la ultimele subdiviziuni ale vieții și materiei: infuzoriul și atomul, tot atât de perfecte până în cel din urmă microscopic aspect.

Și când, urcând din nou cu mintea de la parazitul microbului, înapoi, pe toată scara cu trepte din ce în ce mai mici, până la astre, cugeți că ochiul omenesc, această minune care te face să crezi în nemurire, ochiul, care dintr'un punct al atomului nostru pământesc, poate trimite o rază de gândire până la steaua ce abea sclipește la marginea orizontului nostru stelar, când cugeți că ochiul, chiar înarmat cu telescopul, zărește doar o infimă parte din nemărginirea Creațiunii, și că de s'ar putea mută pe acea linie a orizontului său stelar, o nouă imensitate ar apărea minții lui vrăjite, o nouă porțiune din lume cu alte stele, alte planete, alte ființe, Dumnezeu știe cum făcute, creând și ele știință și murind, te simți atât de mic, atât

de umilit, și se pare atât de ridicolă până și chiar lupta pentru a cuceri prin artă, prin cugetare, prin știință o fărâma de nemurire, vai atât de trecătoare, încât te simți mai bun, mai modest, și ai vrea să poți rupe din inima ta dreptatea și iubirea ce clocotește atunci puternic într'însa, să o svârli cu pasiune, ca o sămânță de fericire divină, în sufletul neamului tău, în sufletul omenirii întregi, pentru ca clipele puține ce-ți sunt date să trăiești pe pământul peritor ca și tine, să fie clipe de ideală fericire cari să transforme în paradis scurta viață pământească.

H. STAHL.